

A Csárdáskirálynő Bóni grófja: Mátyássy Szabolcs

Az elegancia diszkrét bája

A Szegedi Nemzeti Színház múlt héten mutatta be Kálmán Imre klasszikus operettjét, a Csárdáskirálynőt, melyben az egyik Bóni gróft a teátrum fiatal prózai színésze, Mátyássy Szabolcs alakítja. A táncos komikusként most debütáló művésszel az operetről, a műfaj szépségéről és nehézségeiről, valamint a rá váró újabb feladatokról beszélgettünk.

Mátyássy Szabolcs: Ez a szerep életem egyik legnehezebb munkája volt. (Fotó: Karnok Csaba)

– A Csárdáskirálynő bemutatója előtt vonzódott az operetthez?

– Nem mondhatnám, korábban nem játszottam még operettben és idegenkedtem ettől a mesés világtól. Pár éve nem tudtam volna elképzelni, hogy Bóni gróft fogom alakítani a színházban. A próbák alatt azonban minden megváltozott, megláttam és tapasztaltam ennek a műfajnak a szépségét és a számomra eddig rejtett nehézségeit. Ahogy haladtunk a munkával, lassan elkezdtem tisztelni, és végül megszerettem az operettet. Ha valaki felületesen szemléli, akkor csak azt látja, hogy egy figura bejön a színpadra, jókat mond, táncol és énekel egy kicsit, és kész. Az emberek legtöbbszörnek sokkal nehezebbnek

tűnhet egy mély, emberábrázoló Csehov-darabban játszani, pedig nem így van, jóval bonyolultabb a helyzet. Itt is előzetesen komolyan fel kell készülni, és egyszerre nagyon sok mindenre figyelünk: az énekre, a táncra, a jó hangsúlyra és a poénokra. Akkor jó, ha megtaláljuk a helyes egyensúlyt, ami komoly fegyelmet és koncentrációt igényel minden szereplőtől. A prózai darabokhoz hasonlóan itt is pontosan tudni kell minden apró részletet a figuráról: kicsoda, mik a céljai, hány éves, kibe és hogyan szerelmes. Játshatunk a gesztusokkal, egy-egy ránézéssel, a csenddel és egy mosollyal is.

– A próbaidőszak alatt megbarátkozott a táncos komikus szereppel. Mégis

mi jelentette a legnehezebb feladatot?

– A kényes egyensúly megteremtése. A Bóni gróf életem egyik legnehezebb munkája volt, kezdetben nagyon féltem tőle. Sokat segített, hogy korábban tanultam zenét, ismerem a kottát és nagyon szeretek énekelni. Meglepetést okozott, hogy az előző évadok operett produkcióival ellentétben, itt nem volt mikroport. Először kicsit megijedtem, ugyanis még soha nem énekeltem nagy zenekarral. Felvilágosítottak, hogy egy Csárdáskirálynőt nem lehet mikroporttal játszani, szinte kegyelet-sértés lenne a műfajjal szemben.

– Mit adott önnek ez a szerep?

– Eleganciát. Korábban például mindig görbén tartot-

tam a hátam, erről most szó sem lehetett. A darab látványos miliójéhez és a parádés kosztümökhöz kellett igazítanom a figurát is, aki egy rendkívül fess és snájdig fiatalember, egy gróf.

– Halasi Imre kettős szereposztásban állította színpadra a darabot, így felváltva két Bónit is láthat a közönség. A próbák alatt figyelték egymás munkáját?

– Érdekes, hogy kezdetben valóban figyeltük egymást Kiszely Zolival. Rendkívül furcsa volt a helyzet, még soha nem láttam azt a figurát kitalálva, akit én játszottam. Természetesen mindketten külsőn egyéniségek vagyunk, és ennek megfelelően játszunk, de ugyanúgy kell mozognunk, egyformán tartjuk a kezünket és ugyanúgy

ölelünk meg egy nőt. A próbák végénél azonban már mindenki saját magára figyelt, és így valóban két teljesen eltérő Bóni született.

– Milyen feladatok várják még ebben az évadban?

– Ebben az évadban annyi feladatot kaptam, hogy február 15-ig folyamatosan dolgozom, felújítások, bemutatók és próbák váltják egymást. Alföldi Róbert rendezésében már elkezdődtek a Szentiványi álom olvasópróbái, ebben az újszerű és izgalmas produkcióban Theseust fogom játszani. A színház felújítja a nagy sikerű Padlást, majd januárban Hale tiszteletest játszom A salemi boszorkányokban, amit Szalma Tamás állít színpadra, és a Jekyll és Hyde-ban is kaptam feladatot.

Lévay Gizella

Formatervezés a 20. században

Mesterek és mesterművek

Munkatársunktól

Ritkán gondolunk rá, hogy környezetünk hétköznapi tárgyait, az autóbust, a karosszék, a teáskannát, a számítógép-pönt és mobiltelefonunkat is emberek tervezték, tették olyanra, amilyennek ismerjük. A tervezés egyszerű feladatnak tűnhet, valójában azonban felősségteljes, komoly munka, hiszen a tervezőnek nem csak arról kell gondoskodnia, hogy az adott tárgy egyes elemei pontosan illeszkedjenek egymáshoz, hanem álmait, vágyait, gondjait is ismernie kell ahhoz, hogy kialakíthassa a számunkra megfelelő szimbólumokat.

A 20. század a formatervezők évszázada volt: Mackintoshtól Mariscalig a designerek olyan hírnevet szereztek maguknak, hogy sokukról még tárgyakat is elneveztek. Az Athenaeum 2000 Kiadó gondozásában megjelent Design – Mesterek és mesterművek című kötetben több mint 500 fényképet talál illusztrációként az olvasó. Az album különlegességét az adja, hogy az art nouveau-tól a posztmodernig egyenként bemutatja a leghíresebb formatervezők életét és pályáját, közben pedig rámutat az egyes designerek közti kapcsolatokra és a főbb irányzatokhoz való igazodásukra is. Mindegyik fejezet a 20. század egy-egy fontos formaművészeti stílusirányzatának jellem-

zésével és eredetével bemutatásával kezdődik, majd a nemzetközileg is jelentős hatású designerek pályaképe következik fotókkal és főbb műveik elemzésével. A laikus érdeklődőknek is ajánlható exkluzív album szerzője Penny Sparke, a londoni Royal College of Art History designoktatási részlegének igazgatója, aki számos szakkönyvet írt már ebben a témakörben.

A formatervezők többsége az anyagok és tárgyak széles körével foglalkozott, ezért az album is sokféle tárgyat mutat be, a telefontól a textilekig, az edényektől a bútorkon át a fényképezőgépekig és a komputerekig. Az ipari formatervezés legnagyobb nemzetközi rendezvényeiről is olvashatunk, a kötet végén pedig hasznos bibliográfia, cég- és múzeumjegyzék, név- és tárgymutató, valamint a fontosabb szakkifejezéseket megmagyarázó szószeret található.

(Design, Athenaeum 2000 Kiadó, 272 oldal, 7890 forint)

fókusz

könyvárúház

H-6720 Szeged, Tisza L. krt. 34.

www.fokusline.hu

Tel.: (+36 62) 420-624
Fax: (+36 62) 424-789
e-mail: fokusz.szeged@lira.hu

Berlin

Indulás előtt azt álmodom, hogy megbombázzák Budapestet. Valami érceesen megpendül az égen, fölnevez, látom a bombát, fénylő fémszivár repül lassan, és becsapódik. A pesti dóm épülete megemelkedik, majd lassan összeomlik. Újabb két robbanás rázza meg a levegőt, menekülök, zokogó, fölháborodó emberek.

A berlini gépre egy beiruti fiú lép előttem, mögöttem két németországi török férfi cseveg.

A berlini Humboldt egyetemre meghívták a 33-as évfolyam néhány elűldözött diákját. Finom, puha arcú férfiak, elegáns hölgyek, ötféle bankkártya a felöltő zsebében, a cipő háromszáz dolláros. Fiatal diákra bízák az öregdiákok, kalauzolja, fogja a karját, vigye kávéházba, mutassa meg neki a Fal egy darabját, az épülő Berlinit, a török negyedet. Idős hölgy meséli, ő volt az utolsó, a 37-es esztendőben valamilyen bürokratikus csoda folytán még diplomázhatott, csupa náci egyenruhás diaktárs között. Szinte még meleg diplomával lépte át a határt, és megmenekült. Az egyetemi aulában a 33-as könyvégetés dokumentumait állították ki. Csupa mosoly náci egyetemisták vetik tűzbe a materialistákat, a dekadenseket, a zsidó szerzőket. A szomszédos egyetemi épületben pedig a világ menekültjeiről nyílt kiállítás. Hogy ezzel most mit akarok mondani? Azt, hogy a németek szinten tartanak. A német szembenéz a történelmével. A magyar vagy büntetésnek fogja föl, vagy áhitatoskodik vele, mint egy orákulum.

München

Főlolvasó est Münchenben. Fűrkézem az arcokat, főként nők, igen, mert mindig ők vannak többen a felolvasó esteken, és mindegy, hogy Bélapátfalván vagy Frankfurtban mormolja az ember a mondatait. A magyarok, mi van a magyarokkal, szól a kérdés, ő, semmi különös sincsen, köszö-

Szív Ernő

Novemberi városok

nik szépen, jól vannak, a magyarok sepregetik az őszi faleveleket, lóttóznak, gyűjtögetik a cukorrépát, isszák a kumiszt, templomokat építenek a pártházak helyébe, pfujolnak a temetőben, aláírnak és ellenalírnak. Azt is kérdezik, miért olyan népszerű Esterházy. Mert Germániában is csipkedik lelkesen a Harmónia Caelestist. Talán leginkább azért, mondom, kedves Frau Nagy, mert szabad. Elementárisan szabad embert lát, amikor a vallásról, a politikáról, vagy a nemiségről beszél. Aztán pedig okos is, mint egy gyöngyház markolatú késcske, amivel magyar tarka marhát bensőségeitől megfosztani éppúgy lehetséges, mint a kisgimnazista leány hónaljából a szőke kis pamacsot fűtyörészve kibernetálni. Az okosság is a szabadság egyik fajtája, tetszik tudni, Frau Nagy. Független és figyelmes mondatok. Hogy például legyünk kötetlenek a hon szeretetében. Meg hosszú a haja Esterháznak. Itt aztán abbahagyom, mert láttam, hogy Frau Nagy már a keblei előtt keresztbe rakta a karját, és mind a két tenyerével jobb, illetve bal hónalját védelmezte megütöközve.

Hamburg

Vasárnap hajnal van, hideg, apró szemű eső permetez, a legrosszabb fajta eső ez, alattomos, a csontokat lehűtő, minden egyes cseppeske tűszúrás a bőrön, mint ha az eget, akár egy kikötői fakir szögasztalt, rádborítanák. De hiszen a hamburgiakak mindez nem érdekli. A hamburgiak a halpiacon tolonganak, és rém jól érzik magukat. A halpiacon minden második hamburgi részeg, de nem picces, nem ittas kicsikét, nem ivott már valamennyit, ha-

nem tajtmódon blau. A komolyan részegre azt mondja a német, hogy kék. Totál kék. Minden szombati buli ugyanis a halpiacon ér véget. Azt mondja Ruth, egy skót lány, hát bizony a skótok is isznak, de hogy ennyit?! Azt mondja Maria, a norvég lány, de hogy minálunk le is tartóztatják az utcán szittyózókat, Mykland őrmester nagyon pipa az utcán sörözőkre. Az a különbség, mondom én, hogy a német sokkal jobban be tud rúgni, mint a magyar, de viszont kedvesebb marad.

A halak eladása igazi színházi mutatvány. A halárus ordít, kezében zörög a zsírpapír, arra dobálja a halakat, na, egy heringecske, na, egy cápafej, na, egy friss languszta, na, egy lepényhal, kinek kell, ki ad érte harminc picike márkát, á, Helmut, tatarodjunk haza, ezek bálmulni jöttek, mint vatikániak a kurvák utcájába. Közben hatalmas kézfejjével, amúgy visszakézből, ütemesen csapkodja a zsírpapírt. A halpiacon hatalmas vásárcsarnokban már reggel nyolckor rockkoncert dübörög. Forralt, bor, sült rák, virslik, köményes pálinka, gofri és a Beatles. És mondom még valamit. Egy nappal ennek előtte, vagyis szombaton egy Bundesliga-meccsen végig a pályán tartózkodott hét db galamb is. Ha arra zakatolt a hátvéd, vagy a csatár, odébb reppentek, de maradtak.

Budapest

Hazajövök, és mit látok? Fiatal, csinos lány vásárol előttünk egy budapesti kisköztben. Este van, a főváros ágyaz, kutyát sétáltat, dolgozatot javít, földülten keresi a gumi óvszert. A lány tekintete a pultot vizslatja, iszonyatosan piros kolbászok,

egy büszkén dagadó disznósajt, trapistakorongok, krémek, tucatnyi szexszis túró rudi. Aztán egyszerre csak előre mutat a lány, és mondja is, és azt a darab májast kérem szépen még. Műanyagba töltött májrudacska. Ismerjük. Kóstoltuk is már. És ízlett is minékünk. Ám ahogy a lány közli ezen egyszerű kérést, egyszerűen fölfénylik a tekintete, s a szemében mintha szíromfakadás, tűzijáték, szívárványkiállítás lenne. Olyan ez a tekintet, mint amikor a kedvesünknek olyasmit teszünk meg, amit még soha, s ettől megkönnyebbülünk, pillanatnyi derű, boldogság fog el bennünket. Viszi a májast a lány. De az ajtóból még visszafordul, köszönöm szépen, suttogja a boxerarcú pultosfiúnak, és elpirul az édes, az édes.

Marosvásárhely

Vásárhelyi ismerősöm hív, s kérdez, mit tudok arról, hogy a közszolgálati, s általában is nagyra becsült Duna Televízió kulturális igazgatóhelyettese a Sajtóklub című műsorában mocsadék állatoknak nevezett magyar politikusokat, szocialistákat és liberálisokat főként, vagyis csak is. Az igazgató úr, mondom, ihletett Magyarország-filmek, ötvenhatos díszkiadvány, illetve tárcakönyvek szerzője, s jelenleg a konzervatív politika, mondjuk így, korábban sok helyen mögfordult, nádig fenegyereke, azt mondta, műtét után volt, következésképpen a kábasága volt az oka, hogy állatozott, vagy hogy a fönt említett politikusokat azzal vigasztalta, hogy bizony örvendhetnek, hogy nem lógnak már lámpavason. Lesz egy kis csönd a vonal végén. Aztán szólal meg a vásárhelyi ismerősöm: Teatyáuristen, mi

mindent mondhatott az igazgató úr a műtét közben?!

Szeged

A nagytiszteletű szegedi virágszakértő képviselő uraknak is küldenék egy történetet. Élt a kínai ősidőkben egy nagyhatalmú, szeszélyes császárnő, aki azért volt szeszélyes, á, egyáltalán nem tudjuk, miért volt szeszélyes. Talán mert egy császárnőnek szeszélyesnek illik lenni. Talán mert rosszul teljesített egy férfi rabbszolgát. Talán mert ki nem állhatta a császárnőiséget, több szeretet volna lenni, különlegesebb, titokzatosabb, és ráadásul a mellei is, hú. Talán mert tudta, hogy túloz a feneke. Mindegy. Hagyjuk is ezt. A lényeg az, hogy Vu Cö-tien császárnő egy napon kipillantott a palota ablakán és látta, hogy tél van. A tél pedig hideg. A tél fehér is, mert télen hull a hó, szóval látta ezt a fehér sívárságot, és nyomban azt gondolta, hogy ez így nem maradhat. Kiállt a tornácra, és azt parancsolta, parancsolom, hogy nyíljon ki a palotakert összes virága. Hoppá. És a virágok mind kinyíltak, rózsák, krizantémok, jácintok, szegfűk, hibiszkuszok, jól van, nem sorolom tovább, pedig tudnám még. A csoda az volt, hogy egy virág nem méltóztatott kinyílni, ez pedig a peónia volt. Tépte a haját a császárnő, eb ura fakó, ezt kínaiul mondta, meg azt a felszólító félmondatot is, amely a magyar történelemben a legtöbbszor hangzott el magyarul. Így történt, hogy a peóniát száműzték. Takarodjon az összes piszok ellenzéki peónia Lojangba, a másik tartományba, és rögvest el is viték valamennyi tövet. Azóta a peónia ottan virágzik, és köszöni szépen, elvan. Amikor nyílni kell, nyílik, amikor hervadni kell, elhervad. A lojangi peóniát nagyon bírják a kínai mehecskék is. Emezt, parancsra nyíló virágok meg tündököltek a hóban egy napig, aztán meg elfagytak, mert hát mégis csak tél volt. Tavasszal meg lehetett újraültetni mindent.